

Universiteit
Leiden
The Netherlands

'Zonder eigen gewinne en glorie' : Mr. Iman Wilhelm Falck (1736-1785), gouverneur en directeur van Ceylon en Onderhorigheden

Dulm, F. van der

Citation

Dulm, F. van der. (2012, February 9). *'Zonder eigen gewinne en glorie' : Mr. Iman Wilhelm Falck (1736-1785), gouverneur en directeur van Ceylon en Onderhorigheden*. Uitgeverij Verloren, Hilversum. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/18470>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/18470>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

15 Epiloog van Fortkerk naar Wolvendaalse Kerk

1785-1813

Na de dood van Falck is zijn weduwe vermoedelijk blijven wonen in de omgeving van het kasteel van Colombo. In 1786 hertrouwde zij met de weduwnaar Paravicini di Capelli, commandant van de artillerie.¹ Hij was een huisvriend van het echtpaar Falck. Zijn verhouding met gouverneur Van de Graaff was lang niet zo goed als met diens voorganger en verslechterde in hoog tempo. Er waren bezwaren over zijn promotie naar de rang van luitenant-kolonel op grond van beschuldigingen door de Gouverneur-Generaal en Raden. De basis hiervoor werd volgens Paravicini gelegd door de opvatting van gouverneur Van de Graaff; Paravicini zou duidelijk hebben uitgesproken dat hij de vesting (vermoedelijk Colombo) bij de aanvaarding van zijn ambt in 'desparate staat' had aangetroffen. Ook zou hij zich volgens de gouverneur op belangrijke momenten ziek hebben gemeld. Paravicini reageerde fel; het zou niet waar zijn. Hij gaf aan dat zijn voorgangers hier en daar slecht werk hadden afgeleverd, ook zijn voorganger Brohier. Paravicini schreef dat hij zelf veel reparaties en aanpassingen had laten uitvoeren.²

Het gevolg van dit hoog oplopende conflict was dat Van de Graaff hem niet wilde voordragen voor bevordering tot de officiële rang van luitenant-kolonel die hoorde bij het commando over de artillerie. Het zou uiteindelijk wel gebeuren maar de verhoudingen bleven verstoord. Of dit ook invloed had op de goede verhouding tussen zijn echtgenote en de gouverneur is niet bekend. In 1795 overleed Paravicini; hij werd eveneens in de Fortkerk begraven.

In hetzelfde jaar werd, als gevolg van de ontwikkelingen in Europa en het bericht dat de Franse revolutionaire legers de Republiek waren ingetrokken, Trincomalee door de Britse kolonel James Stuart bezet. De Britten hadden eerder gouverneur Van Angelbeek voorgesteld Ceylon onder hun bescherming te plaatsen op grond van de zogenaamde 'Circulaire Note of Kew' van 7 februari 1795. Prins Willem V was kort na zijn aankomst in zijn tijdelijke Engelse verblijfplaats in het paleisje te Kew buiten Londen overgehaald zijn handtekening te plaatsen onder deze nota. Alle Nederlandse militairen en bestuurders overzee werd op grond hiervan verzocht hun schepen en vestigingen onder Britse bescherming te plaatsen.

De Britten waren op Ceylon niet direct tot actie overgegaan, dat duurde nog enige maanden zonder dat er van enige noemenswaardige tegenstand sprake was. Op 15 februari 1796 had Colombo zich overgegeven. Een aantal Compagniesdienaren verliet het eiland maar het merendeel moest achterblijven; zij waren echter niet direct bereid met de Britten samen te

¹ Bijlage III.

² NA, Stadhouders Archief inv. nr. 804, Elias Paravicini aan (broer) B.E. Paravicini, 10 september 1791.

werken en zij weigerden een eed van trouw af te leggen tegenover de 'British Crown', voorwaarde voor hun eventuele indiensttreding.³ Een moeizaam aftastingsproces begon onder de eerste Britse gouverneur Frederick North.⁴ Zijn bestuur werd gekenmerkt door veel onrust en een grote mate van binnenlandse onveiligheid. Hierin kwam pas verandering op het moment dat Maitland in 1805 aantrad als gouverneur. Hij was bereid veel van de bestuurscultuur uit de Nederlandse periode over te nemen als uitgangspunt voor zijn nieuwe beleid op het eiland. Hij wilde echter wel van een groot deel van de achtergebleven Compagniesdienaren af, daar hij niet zeker wist wat hij aan hun zou hebben bij een ernstige binnen- of buitenlandse dreiging. In het najaar had hij contact opgenomen met het Nederlandse bestuur in Batavia om over de kwestie van de dienaren en hun gezinnen te spreken. In 1796 was bij de capitulatieovereenkomst met de Britten overeengekomen dat zij de civiele en militairen dienaren van de Compagnie, die op dat moment als krijgsgevangenen werden beschouwd, zou onderhouden. Gouverneur Maitland wilde van deze kostbare regeling af en wilde dat de regering in Batavia deze dienaren met hun gezinnen kwamen ophalen. Batavia stuurde Rudolf Prediger⁵ als zijn commissaris om de afvloeiing te organiseren. Het kostte hem meer dan een jaar om de zaak te regelen; uiteindelijk zou maar een derde deel, zo'n duizend personen, het eiland verlaten. De weduwe Paravicini di Capelli hoorde hier niet toe. Zij bleef op het eiland achter en overleed het jaar daarop; op 30 januari 1808 als 'Theodora' Wendt, weduwe Paravicini, weduwe Falck. Een dag later werd zij 'Begraaven in de binnenkerk in de grafkelder van den Edele gew. Ceilonse Gouverneur Iman Willem Falk'.⁶ Zij had tot haar dood het nodige meegemaakt.

Prediger schreef aan het bestuur in Batavia dat de kapitein-luitenant van de artillerie Frans Diersen en zijn vrouw sedert enige jaren de 'douairière van de gewezen gouverneur Falck en laatst weduwe van den colonel Paravicini di Capelli niet alleen ondragelijke overlast hebben aangedaan, maar zig door allerhande weegen hebben tragten meester te maken van vaste goederen en pretiosa van deese vrouw'; zij zouden eind 1806 hebben getracht in het huis van Doortje binnen te dringen.⁷

Wat Prediger niet vermeldde, was dat Diersen was getrouwd met Maria Eysonia de Wendt, de zuster van Doortje. Maria was eerder gehuwd geweest met David Eduard Falconi de la Fabre, kapitein van het Korps Jagers in Colombo.

Verdere informatie over Doortje ontbreekt na 1785. Wat er na Falcks overlijden met haar erfdeel is gebeurd, is ook niet bekend; haar vermogen was vermoedelijk sterk geslonken.

In zowel het archief Falck 1 als 3 zijn geen stukken aangetroffen die verwijzen naar haar

3 Schrikker, *Expansion and Reform*, 144; in haar proefschrift worden in grote lijnen de ontwikkelingen na de bezetting weergegeven.

4 Frederick North, 5th Earl of Guilford (1766-1827), jongere zoon van de Britse premier Lord North, 2nd Earl; Frederick stond bekend onder de naam the Honourable Frederick 1792-1794 Parlements lid voor Banbury; 1798-1805 gouverneur van Ceylon.

5 Schrikker, *Expansion and Reform*, 163 en Grijs geworden in dienst van de Compagnie, 143; Rudolf Prediger (?-?), geen verdere informatie gevonden behalve dat hij na 1815 firmant was van de Frima Van Rijck, Prediger en Co. te Batavia (CBG, inv. nr. VIBN 1015017, Oost-Indische Bronnen).

6 CBG, fiches begraafregister van de Binnenkerk te Colombo, 31 januari 1808.

7 ANRI, Collectie Hoge Regering inv. nr. 3861 (Prediger's papers); Prediger aan Gouverneur-Generaal en Raden, 13 januari 1807; met dank aan A. Schrikker die mij een afschrift deed toekomen.

nalatenschap. Of misschien één brief uit 1928 afkomstig van de Zuid-Afrikaanse Falck tak. Een nazaat van Otto Willem Philippus Falck schreef uit Engeland aan Jhr. Edzard Falck dat in haar familie een 'snuff box of the former governor Falck' aanwezig was.⁸

De opvolger van Maitland, Sir Robert Brownrigg⁹ had na zijn aantreden overleg gehad met Nederlandse burgers op het eiland naar aanleiding van de situatie bij de oude Fortkerk. De kerk was grotendeels tot ruïne vervallen en een aantal graven, waaronder die van de gouverneurs, stond bloot aan de elementen. De graven waren niet meer te handhaven. Er werd door het Britse bestuur met instemming van de burgers besloten de meeste graven te ontmantelen en de kisten en grafstenen over te brengen naar de Wolvendaalse Kerk.

Op 2 september 1813 vond met groot ceremonieel deze herbegravenis plaats. De kisten van de in Colombo overleden gouverneurs waaronder Falck, enige van hun vrouwen en van overleden kinderen werden, begeleid door Britse troepen, de gouverneur, vele bestuurders van alle colleges, vele voormalige Compagniesdienaren en nog aanwezige nabestaanden, naar hun nieuwe rustplaats overgebracht.¹⁰

8 NA, Falck 3.I./Irene-Falck; c/o Major W. Hughes South Bridge Northampton aan Edzard Falck, The Hague, 6 april 1934; zij schreef dat zij net een maand in Engeland was en afkomstig uit Zuid-Afrika en van plan was 16 april 1734 naar Nederland te komen. Jhr. Edzard Falck had zich erg ingespannen de contacten met de Zuid-Afrikaanse tak van de familie Falck te herstellen; Irene Falck vermeldde tevens dat zij in het bezit was van een 'snuff box of Governor Iman Willem Falck'. Nadere onderzoek vanaf 2009 naar de snuifdoos in Zuid-Afrika heeft geen resultaat opgeleverd.

9 Sir Robert Brownrigg, 1st baronet (1759-1833), 1775 cornet; 1795 militair secretariss van de Duke of York, vergezelde hem bij de inval in Noord-Holland in 1799; 1803 kwartiermeester-generaal; 1813-1820 gouverneur van Ceylon; 1815 veroverde Kandy (uit dank in de adelstand verheven: baronet); 1818: beteugelde Kandiaanse opstand.

10 'Government Gazette, Tuesday, Sept. 2 1813' JDBUC 1 (1908); Ook mevrouw Paravicini, weduwe Falck en de Kolonel Paravicini di Capelli, aldus de Gazette.